

اجتهاد

حیاتی، فلسفی، اجتماعی فکر غریزه‌سی
«اون یدنجی سنه تاسیسیه»

اداره‌خانه‌سی
جفال اوغلانده «اجتهاد نه‌وی»

تلفون : استانبول ۸۶۵

نومرو ۱۴۸ — ۲۵ تموز ۹۲۲

Adresse
Idjtihad Constantinople

Téléph: St. 865

25 Juillet 1922 — No. 148

پیداغوزی به دار علمی تبیین

Rousseau نك

«Considérations sur le gouvernement de Pologne et sur sa réformation projetée (1772)»

اولی اثرنده مرافعه ایتمیکی « ملی تربیه » اساسلری

I

طبیعت فیلسوفی [روسو] نك مرکز تفلسفی اجتماعی - سیاسی دوشونجه و تصویریه لردن متشککدر . فردك جمعیت حیاته قارشى وضعیتی، برکله ایله « مسئله اجتماعی » نك بوتون حقوقی و فلسفی صفحه لری و امکاملری ، بو متفكرك دماغی سنه لرحه اشغال ایتمش، اونك اصل مرکز تفلسفی وجوده کتیرمشد . حیات فکریه سی نك بوتون تظاهراتی خطوه خطوه تعقیب و تدقیق ایدیکیز، تدریجی بر انکشاف ایچنده هپ بو مسئله لرله اوغراشدیغی کورورسکیز . Dijon دارالفنونى نك مشهور سؤاللری بو اجتماعی مسئله لره متعلقدی، Economie politique آدلی اثری بو موضوعلرک کینیش بر تدقیقی محتویدر، Contrat social لنده ایسه پیداغوزی واسطه لرله اجتماعی مسئله لرک عملی یوللارنى کشف ایتمه به چالیشمشد .

اون سکیزنجی عصرک اک ولود اجتماعی - سیاسی اصلاحات علمدارى اولان [روسو] زماننده بو حیثیتله بر استاد اوله رق طانمش ، فکریلری آراسنده بوگونکی علمی تدقیقانتک تنقید و تکذیب ایتدیکی بر چوق شایان حیرت افراطلر و خطالر بولنقله برابر ، فلسفه - سی نك تأثیرلری شرق قابولرینه قادار بوتون آوروپا به یاییلمشدی . روسو، اون سکیزنجی عصرده اجتماعی - سیاسی اصلاحات طرفدارلرینک قطعی ایدی . بویه اولدوغی ایچین ده ، متادی تذبذب یوزندن ۱۷۷۲ سنه سنده مدهن برانهزام و انقسامه اوغرایان لهستانک تکرار احیا واستخلاصی آتشله یانان لهلی اصیلزاده قونت Wielhorski ، وطنی نك خرابه لری اوستنده یکی وقوتلی بر لهستان وجوده کتیرده . بینمک ایچین عصرینک اک معروف دولت مریسی اولان ژان ژاک روسونک عرفانه صینیمش ، بر اجتماعی - سیاسی اصلاحات متخصصی صفتیه لهستانک احوال

و شرائطی نظر دقته آله رق ممکن اولدوغی قادار واضح و عملی بر تصویریه تنظیم ایتمه سی رجا ایتمشدی . روسو بو کوچ ایشی رد ایتمه دی، فقط بویک نازک و مشکل بر وظیفه ایدی، چونکه کله نك اک عمومی معناسیله بر اجتماعیات فیلسوفی و بر اصلاحات نظریه جیسی اولان روسودن طلب ایدیلن بو تصویریه ، یک اینجه بویک خصوصی بر ماهیتی حازدی ، موضوع بحث اولان مسئله نظری سیه کولاسیونلرله حل ایدیله جک عمومی موضوعلردن ده کلدی ، متفکره بو سفر وضع ایدیلن سؤال Dijon دارالفنونى نك سؤاللرینه هیچ بکیزه میوردی ، معین بر حادثه عرض ایدیور، معین بر جواب طلب ایدیاوردی . لهلی اصیلزاده نك وضع ایتدیکی سؤال بو ایدی : کندیسنه خاص و آرتیق تاریخله شن سجه سیله چوکن لهستان دولتی تکرار دیریتمک ایچین نه یایمالی بز ؟ —

روسو ، دولت و جمعیت حیاتی نك اساسلری شدتله مؤاخذه ایتمش ، زمانی نك اجتماعی و سیاسی مناسبتلری تا کو کندن بالطالامشدی . شیمدی ، لهلی اصیلزاده نك تکلیفی اوندن عملی چاره لر ایستیور ، ییقمقدن زیاده یایمق فرصتی احضار ایدیوردی . ذاتاً قوجه متفکر بوتون عمری یکی بر دولت و اجتماعیت بیرا کئی بار آتمایه حصر ایتمشدی ، فقط نظری دوشونجیلر ایچنده نمونه لرینی حیاتدن زیاده کتسابلردن آلمش ، فکر سپه کولاسیونلردن قورنولامامشدی ؛ شیمدی عمری نك ملول آقشامنده مسعود بر طالع جلوه سی اوکا سنه لردنبری بر خیال کبی طاشیدینی فکریلری عملی بر شکل آلتنده اجمال و تطبیق ایتمک امکانی بخش ایدیوردی . روسو ، بونازک ایشه بویوک بر شوقله صاریلدی و رو حنده یکیدن دوغان بر کینجلاک هوسیه اجتماعی اثرلری نك اک اولغوتی یازدی :

«Considérations sur le gouvernement de Pologne et sa réformation projetée» (۱) Oeuvres de M. Rousseau de Genève 1771. Amsterdam, Marc Micel Rey, 1779. — Vol. 17. p. 1-138

و بحران هر چه اکیسک اولمیوردی ، منتظم بر اردودن و امنیتی حدود لر دند محرومدی ، بو وضعیتده اولان بر دولتک سیاسی استقلاللی و حیاتی هر زمان تهاکبه معروضدی ، بناءً عایه بو شرطلر ایچنده واضع قانونک ایلمک وظیفه سی ، داخلی و خارجی تهاکله و مهاجرله قارشی موفقیتله مقاومت ایدیه بیلمک ایچین خلک تساندی تأمین ایدیه جک ، مقاومت قابیلیتی آرتیراجق ، ملتک اجتماعی و اخلاقی قیمتی یوکسه لته جک واسطه لر و یوللر تحری ایتمکدر . مؤلف تدقیقلرینه بو اساسلی نقطه دن باشلا یور .

روسو دییورکه ماضی نك بویوک واضع قانونلری ده دولتلری نك اداره اصوللرینی تثبیت ایدهرکن عینی نقطه دن باشلامشدر ، بناءً علیه تعقیب ایدیه جکمز یول حقنده اك زیاده تجربه ایدیش معلومات و اساساتی اولردن اقتباس ایدیه بیلیرز (۲) .

بو قسم ایچین روسو نمونه امثال اولمق اوزره قدیم [اسپارطه] نك واضع قانونی [لیکورخ] ی انتخاب ایدیور . اسپارطه ده قانونک ، اداره اصولی نك و هر دورلو اجتماعی مؤسسه لرك روح و غایه سی رطه دولت فکرده مند مجدی . بوتون حیات عمومییه حاکم اولان فکر ، دولت فکری ایدی . بو فکر فردک دائرة حاکمیتی تحدید ایدیور ، بوتون فعالیت و مساعیسی اك کوچوک نفعاته وارنجیه قادر تعین و اداره ایدیور ، « صرف کنیدیسی ایچین باشایه جق و صرف کنیدیسی دوشونه جک » بر دقیقه بیله بر اقیوردی . اجتماعیت فکری دولتک بوتون افراد و اقسامی نك آمری ایدی . بو فکر فردک باشنه ده میردن بر بویوندورخ (*joug de fer*) کبی چوکمشدی ، شخصی حریتی الغا ایتشدی ، فقط اسپارطه یی بویوک وقوتلی یامشدی ، چونکه فردک سعادتق صاعلام و آریلاز بر صورتده اجتماعیتک سعادتنه مربوطدی . دیمک روسونک قدیم اسپارطه نك دولت حیاتندن ملی تربیه مسئله سی ایچین نمونه اوله رق آلدینی اساس ، فردک بوتون شخصی اراده لری و دولت بوتون لغنده کی خصوصی منفعتلرله اجتماعیت حیاتنده غائب اولماسی و بو صورتله

کبی بویوک بر آدمک ملی تربیه مسئله سی حقنده کی فکرلری اولدوغی کبی بیلدیرمک ، هم بو صورتله ناچیز بر تتبع نمونه سی قارنلریزه عرض ایتکدر .

اجالزمه باشلامازدن اولشوراسنی ده قیدایتمک ایستزکه روسونک بوانرنده مدافعه ایتدیکی اساسلر ، بعضی جهتله رجه ، مثلاً *Contrat social* ده کیلرینه اویمور . بزبوقسمی مخالفتی ، اثرک خصوصیتی نظر اعتباره آلهرق ، طبیعی بویورز . چونکه روسونک دیگر اثرلری صرف نظری بر ماهیتی حائرده ، یعنی صرف تفکرده وسیه کولاسیونلردن دوغمشدر *Considérations* ده ایسه عملی بر ماهیتی حائر اولابیله جک تکلیفلر سرد ایدیور و بخصوص که لهستان مملکتی نك خصوصی احوالی کوزدن قاجیر مامایه مجبور اولویور . نظریاتدن تطبیقاته یکمک ایسترکن بو کبی اوافق تفک انحرافلر و فداکارلر طبیعی کورولور . روسوده بو عمومی قاعده نك تاثیرلرینه تابع قالش و بعضی سه ویلی خیاللری چار ناچار فدا ایتمشدر . فقط بو کبی ضروری تحدیداته رغماً قوجانیده ایست لهستان خلکی نك اجتماعی و سیاسی تربیه سته متعلق اولان بو عملی اثرنده بیله بر به داغورثی اوتویپاسنی یا بمقدن قور تولامامشدر . روسونک اجتماعی شاییتلری و سیاسی امکانلری استخفاف ایدیه جک درجه ده افراطکار اولان شیده آلیستلکی بو اثرنده ده کوزه چاریور . رومانیزم ادبیاتی نك بوتون بلاغیتله تکلیف ایتدیکی اصلاحات تصویرلری نك هیچ بریسی تطبیق اولونمق شرفنه اصلا مظهر اولامامشدر . بوکارغماً بو اثر نظری بر ماهیتی هائز بر اجتماعی تربیه سیستمی اولمق حسبیله ، هر حالده تتبعه لایقدر ، قناعتنده ز . بوندن ماعدا بوائزسانک شکل و اسلوبی اعتباریله روسونک قلمندن چیقان یازیلرک جدأ اك کوزلرندن و اك مکمللرندندر .

❖

۱. بوانرنده کی ملاحظه لرك استناد نقطه سی *Contrat social*

ده اولدوغی کبی ، اجتماعی - فلسفی بر ماهیتده ده کلدر ؛ فقط وضع ایدیان سؤالک شکل و نوعنه توفیقاً معین بر حادثه نك تشریح و تدقیقندن عبارتدر . لهستان دولتی دورت طرفدن قوتلی قومشورله محاط ایدی ، داخلی اغتشاشلر

Pompilius دخی موقتیه تطبیق ایتمشدر:

en unissant ces brigants en un corps indissoluble, en les transformant en citoyens... par des institutions douces, qui les attachaient les uns aux autres et tous à leur sol. » (۴)

دیمک اولویورکه روسو ملی بر نوعیت و اجتماعیه
اک قوتلی شرطی اولمق اوزره عرصه باشی قبول ایدیور.
دولته لازم اولان متاتی، قوت و قدرتی بخش ایدن،
فردلرک بر لرینه و طور اعه قارشی مریوطیتلرینی تأمین
ایدن، وطن فکرینی و وطن عشقی یاراتان و یاشاتان
بو باغدر.

روسونک ملی تربیه مفهومه و یردیکی قیمتک اصل
قوتی بورادهدر.

علی بهرا

غرب ادبیاتی

(پی رلوتی) دن بر صحیفه

... انتخاب ایتدکاری بوی، استانبولده، مسلمان
محلهرلرینک تام کو بکنده و جامعلرک المعظم و مقدسلرندن
یری اولان فاتح سلطان محمدجامی نوکندهیدی. اورایه،
اسکی سطوتی، سلطنتلی زمانلرک تورک لیکله دولو اویره
اوله شایلمک ایچین کو پرلرکیلد کدن صوکره یریوقوش،
واوزون و چاراشیق بیربول داها واردی ... آرتیق
هیچ آوروبالی یوق، هیچ شایقه یوق، و هیچ بهکی بیچیم،
اوروبا اصولی نهولر یوقدی. بغداددهکی چارشیلر کیی
کوچوک بازارلر آراسندن یاخود نفیس و تراشیده
چشمه لر و تربهلرک سوسله دیکی یوللردن؛ مزارلقلر،
پارماقلقلی دیوارلرله دولو سوقاقلر آراسندن کیهرک
اورایه یاقلاشیرکن انسان زمانک باصاماقلردن یاواش
یاواش اینوب، یکمش و چوگمش عصرلره دوندیکنی دویویور...
سوقاقلردن چیقوبده آلتون هلاللی، انجه و نارین
مناره لی، سمانک بی نهاییه ماویدکی ایچنده غائب اولان معظم
وعلوی جامعک قارشیسنه واردقلری زمان، دها بر ساعت
وقتلری واردی.

مدخلک یوکسهک کیری نوکنده دوردقلری یر؛

مرکزی دولت اراده می نك قوتلنمه سی و قدرتلمه سی
اساسیدر (۳).

۲. بو اساسی تأمین ایچین تعقیب ایدیه جک اصولی ایسه
مرسانک قانونلرنده بولویور. موساکه سینا. چوللرنده وضع
ایتدیکی قانونلری سایه سنده بر کومه تبدل و سرسری
مخلوقدن مکمل انسانلر میدانه کتیرمش، متین بر تشکیلات
اجتماعیه و سیاسیه مالک قوتلی بر خلق یار آمایه موفق
اولمشدی. اونک اصولی پک بسیط ایدی: خلقی نك دیگر
قوملرله تصالب و اختلاط ایدره کوندن کونه محو اوله جفتی
آکلادیغی ایچین بو تهلهک نك او کنه کچه جک بر چاره
آرادی و ملتیه دیگر قوملرک اداره و اجتماعیت اصوللرینه
بوسبوتون مغایر اوله قانونلر، اوله اساسلر و اوله
اجتماعیت شکللرینی او کړندی که اونلر سایه سنده یاهودیلر
دیگر قوملرک آراسنده و حتی اسارتلری آلتنده بیله
دائما یابانچی و اختلاط قبول ایتمز بر کتله اوله رق یا شایله شلر،
اصلیت و مصروفیتلرینی بوتون تحولاته رغماً محافظه ایدرک
تمثیل و اندراس تهلهک سندن مصون قالمشلردر. یاهودی
قومی نك موجودیتنی و بیکلرجه سنهک تاریخی قوروتاران
موسانک یو مقدس قانونلری اولمشدر. بو کون بیله
اجتماعیت حیاتی نك دولت شکلتدن محروم قالدقلری و یاهودی
قومی دنیانک دورت طرفنده داغیق بر حالده یا شادیغی
حالده موسانک وضع ایتدیکی اوداهیا نه قانونلرک تأثیرلری
وفادملری کرکی کبی محسوس اولمدهدر. یاهودیلر وطن
طور اقلدن طرد ایدلمشلر، هر یرده تعقیب و تضیق
کورمشلر، بیکلرجه سنهک بر افتراق و انفراد حیاتی نك
بوتون آحیقلرینی چکمشلر، فقط بو مدهش ضربلره
و مصیبتلره رغماً نه عرقی اصلیتلری غائب اولمش، نه ده
آرالرنده کی رحمت و سانه باغلری جوز یلمشدر.

بو قادر اوزون و بوقادار چتین تجربهلردن صوکره
موسانک وضع ایتدیکی اصولک اصابت و متاتی اعتراض
قبول ایتمز بر طرزده ثابت اولمشدر، بناء علیه هم ملتله
هم دولتله ایچین ملی تربیه نك اک پارلاق بر نمونه سی
اوله رق قبول ایدیه بیلیر. عینی اصولی رومانک حقیقی مؤسس
«Vrai fondateur de Rome» اولان Numa
Contrat social (۳) نامنده کی اثرنده ده عینی اساس